

EKONOMSKI RAZVOJ OPĆINE TUZLA

I-1 KAPITALNI PROJEKTI

- Nakon 70 godina, 2006. godine riješen je problem redukcija vode. Tuzla ima vodu kada većina gradova u BiH ima redukcije,
- Na kompleksu Pannonica izgrađena su **dva slana jezera, slani slapovi** i arheološki park, dječije igralište, sportski tereni i drugi sadržaji. Turistički kompleks Pannonica do sada je posjetilo 2,5 mil. ljudi i pokazao se kao najveća komparativna prednost i razvojna šansa Tuzle.
- Slana jezera privukla su domaće i strane investitore da grade razne objekte u Tuzli, među kojima je najveća investiciju u BiH („Mellain” centar),
- Renoviraju se hoteli, izgrađeno je petnaestak malih hotela i motela, itd.
- Nakon više od jednog stoljeća otklonjen je uzrok slijeganja zemljišta u Tuzli,
- Obnovljena je istorijska jezgra grada,
- Izgrađena je najsavremenija deponija za tretman čvrstog otpada „Desetine“ u Tuzli,
- Urađena je i na Općinskom vijeću usvojena Strategiju razvoja do 2026. godine (nastavak postojeće Strategije do 2015. godine, jer su realizovani skoro svi planirani projekti po ovoj Strategiji),

I-2 KOMUNALNA PRIVREDA I INFRASTRUKTURA

- Za posljednjih 10 godina, Općina Tuzla je stabilizovala sva javna komunalna poduzeća, razvila komunalnu privredu, koja uspješno posluje i upošljava oko 1.000 radnika (Vodovod, Grijanje, Komunalac itd),
- U Tuzli više ne postoji niti jedan kolektivni objekt koji nije u sastavu mreže toplifikacije. U zadnjih 10 godina izgrađeno je 65 km vrelovodne mreže te ugrađeno novih 503 toplinskih podstanica. Trenutno je toplificirano u gradu Tuzli 20.214 korisnika i zagrijava se 1.486.511 m² stambeni,
- Asfaltirani i osvijetljeni su skoro svi putevi na prostoru općine Tuzla,
- Osnovan je JKP „Saobraćaj i komunikacije”, koje stalno gradi parkinge i upravlja parkinzima, zelenim valom , bežičnim (besplatnim) internetom i video nadzorom.
- Posljednjih godina regulisani su skoro svi značajniji vodotoci u Tuzli i time su spriječene poplave.
- Izgrađene su na desetine km kanalizacione mreže,
- Izgrađeno je 27 parkova i igrališta, te 7 trgova,
- Za komunalnu infrastrukturu se godišnje iz budžeta izdvaje između 12-15 mil. KM.

I-3 IZGRADNJA

- Kontinuiranim razvojem, povećanjem udobnosti života, ljepote i atraktivnosti Tuzle, privučeni su investitori i njima stvoreni uslovi za gradnju. Tako je u periodu od 2002-2012 izgrađeno:

Period 2002-2007 g.

Period 2008-2012 g.

Individualni objekti	cca 60.000 m ² ,	cca 80.000 m ² ,
Poslovno-proizvodni objekti	cca 160.000 m ² ,	cca 140.000 m ² ,
<u>Stambeni i stamb. pos. objekti</u>	<u>cca 230.000 m²,</u>	<u>cca 372.000 m²,</u>
UKUPNO :	cca 450.000 m ²	cca 592.000 m ²

- **SVEUKUPNO neto površina: 2002-2012 g. cca 1.042.000 m²**

- **SVEUKUPNO bruto površina (+20%): 2002-2012 g. cca 1.250.000 m²**

- **Radi se o impresivnim rezultatima u izgradnji, čija se procijenjena tržišna vrijednost kreće između 1,6 do 1,8 milijardi KM ili godišnje od 146 do 160 miliona KM. Sa vlastitim investicijama Općine i općinskih javnih poduzeća, u posmatranom periodu, ova ulaganja se penju i do blizu 2 milijarde KM.**

- Na izgradnji ovih projekata angažovano je u kontinuitetu oko 2.000 radnika, a nakon završetka istih stalno zaposlenje je našlo oko 1.000 radnika,

- Transparentnost, zakonitost, efikasnost i pošten rad općinske administracije, najbolje dokazuje činjenica da niti jedan tender za dodjelu zemljišta ili izgradnju objekata nije poništen od strane državne komisije za nabavke.

I-4 PODUZETNIŠTVO

- Permanentnim smanjivanjem taksi za registraciju poduzeća, kao i skraćivanjem rokova za izdavanje odgovarajućih uvjerenja, stvoreni su uslovi za brži razvoj poduzetništva. Posvećeni smo razvoju malih i srednjih poduzeća, razvoju poduzetništva i kreiranju novih radnih mjesta. Danas općina Tuzla ima duplo više poslovnih subjekata nego npr. općina Zenica (mjereno na 1.000 stanovnika),
- Osnovan je najveći razvojno poduzetnički centar u BiH – Inkubator Lipnica, u kojem je do sada kreirano preko 600 radnih mjesta, a trenutno je uposleno 275 radnika u 30 poduzeća,
- Osnovan je BIT centar I i II (u toku je izgradnja BIT centra III) za razvoj visokih tehnologija, koji predstavlja najbolji Tehnološki park na Balkanu, u kojem je do sada educirano preko 3.000 uglavnom mladih stručnjaka, kreirano je preko 300 radnih mjesta u 42 poduzeća, a trenutno je uposleno 110 visokoobrazovanih radnika u 20 poduzeća,
- Značajni iskoraci su napravljeni u razvoju primarne poljoprivredne proizvodnje, kreirano je 500-600 malih porodičnih gazdinstava, značajno je uznapredovala proizvodnja mlijeka, za što je formirano 7 otkupnih stanica, proizvodnja u voćarstvu, plasteničkoj proizvodnji itd.

I-5 SOCIJALNA POLITIKA-SPORT-KULTURA

- Načelnik općine Tuzla 95% tekuće rezerve budžeta, troši za socijalnu zaštitu i pomoć socijalno najugroženijih kategorija građana,
- Tuzla ima kvalitet i najniže cijene u BiH: grijanja, odvoza smeća, obdaništa, kupališta-Panonika
- Primarna zdravstvena zaštita je razvijena, tako da pored savremenog doma zdravlja, zdravstvena zaštita se pruža i u 20 ambulanti, u svim većim mjesnim zajednicama,
- Socijalna politika vodi se u svim segmentima rada, a posebna pažnja posvećuje se najranjivijim kategorijama stanovništva. Iz budžeta se svake godine izdvaja između 3,5-4 miliona KM za ove namjene.
- Posebna pažnja posvećena je boračko-invalidskoj zaštiti. U zadnjih 7-8 g. za ovu populaciju iz budžeta je usmjereno preko 7 miliona KM (zdravstvena zaštita i liječenje, grantovi, rente, stanovanje itd.),
- Za sport iz budžeta se svake godine izdvoji oko 4% sredstava i finansira se ili pomaže 40 sportskih klubova i sportskih organizacija,
- Ulaže se u očuvanje kulturnog naslijeđa i kulturno-historijskih objekata, obnovljeni su svi nacionalni spomenici, kao i vjerski objekti. Tuzla je jedan od najvećih kulturnih centara u BiH, sa manifestacijama: Međunarodni književni susreti “Cum Grano Salis”, Međunarodno bijenale portreta “Interbifep”, Međunarodni festival umjetnosti mladih “Kaleidoskop”, Ljeto u Tuzli, Tuzlanski pozorišni dani, i dr.
- Tuzla je preporođen grad, grad pametnog, održivog i kontinuiranog razvoja, grad udobnog življenja, lijep grad, grad vođen kreativnim idejama i grad zajedničkog života..

II – EKONOMSKI POKAZATELJI

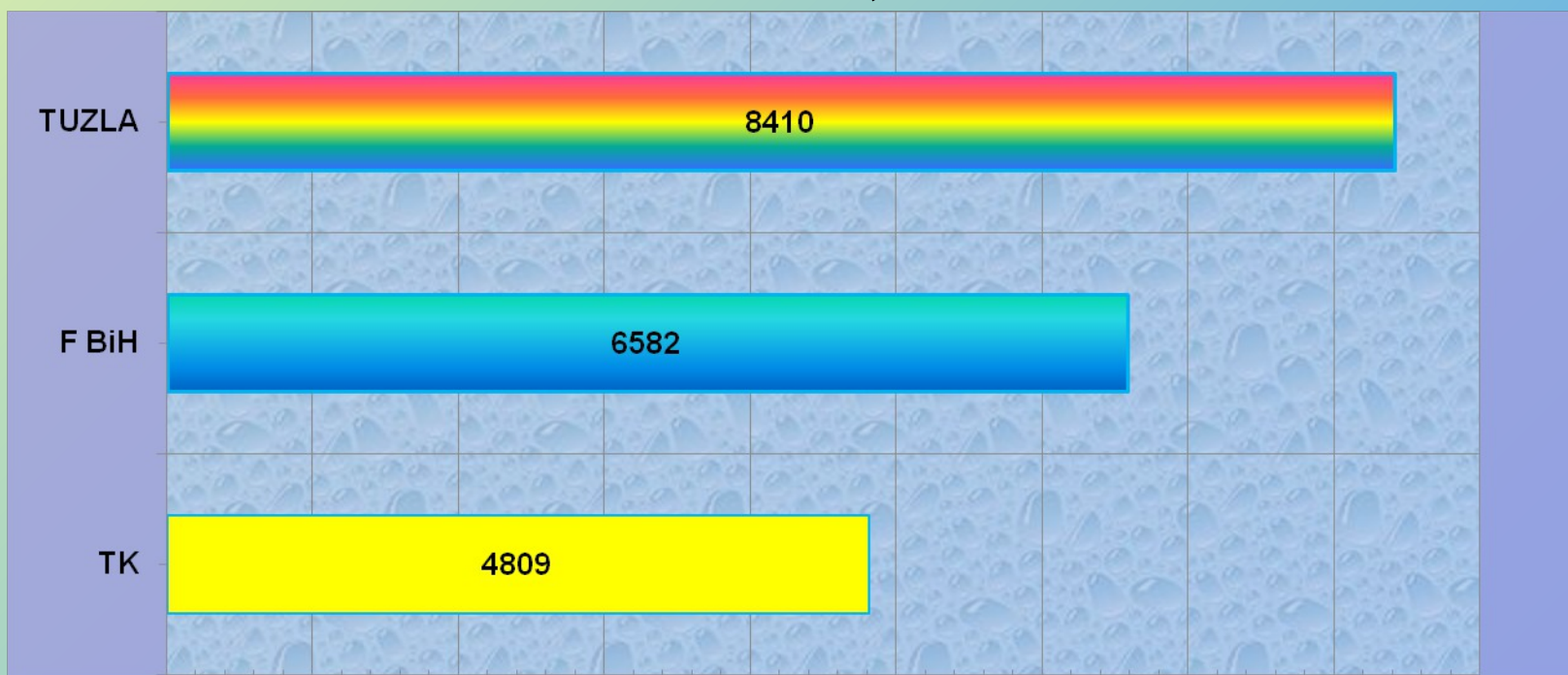
- Tuzla ima moćan privredni potencijal i ekonomsku bazu u većini privrednih grana i po tome je vodeći grad u BiH. Iako je ratni period ostavio velike probleme u privredi i prerađivačkim kapacitetima (porušeni objekti, izgubljeno tržište, zastara opreme i tehnologije, ljudski resursi itd.), Tuzla je krenula putem snažnog oporavka i razvoja. Pored tradicionalnih grana industrije (energetika, rudarstvo, hemijska industrija, prerađivačka industrija itd.) krenulo se u razvoj novih biznisa i nove ekonomije (komunalna infrastruktura, poduzetništvo, energetska efikasnost, turizam, trgovina itd.). Najveći napredak je urađen u obnovi, izgradnji i razvoju projekata za komunalnu infrastrukturu, turizmu, trgovini, poduzetništvu, projektima iz oblasti društvenog razvoja, te ostalim projektima za bolji i ugodniji život građana.
- Naprijed navedeni realizovani projekti i projekti koji se realizuju, kao i na stotine drugih manjih projekata pokrenuli su razvoj, što se najbolje ilustruje ekonomskim pokazateljima Tuzle, koji su znatno bolji od pokazatelja na području Tuzlanskog kantona i Federacije BiH, kao što su:

II-1 INDEX EKONOMSKOG RASTA-NIVO PRIVREDNE RAZVIJENOSTI (GDP p.c.*0)*1

	GDP p.c. KM	Index TK=100
1 Općine u TK	4809	100,00
2 Općine u F BiH	6582	136,87
3 TUZLA	8410	174,88

Razvoj Tuzle je brži i veći u odnosu na TK za 175 Indeksnih poena (tj. 75%), a u odnosu na F BiH za 137 Indeksnih poena (tj. 37%).

*0-BDP-Bruto domaći proizvod (GDP-Gross domestic product) pokazuje vrijednost finalnih dobara i usluga proizvedenih u zemlji tokom određene godine, izraženo u novčanim jedinicama .

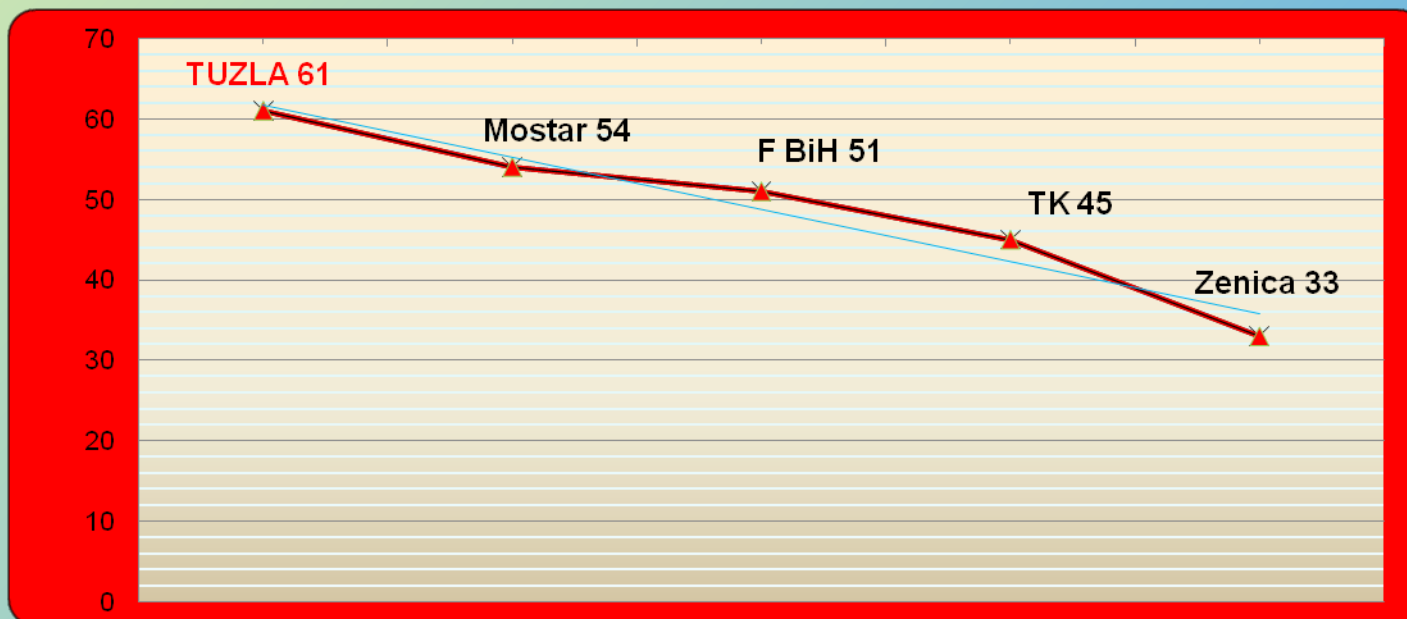
*1-Strategija razvoja 2010-2026-Socio ekonomska analiza općine Tuzla, podaci za 2010. godinu.

II-2 BROJ POSLOVNIH SUBJEKATA NA 1000 STANOVNIKA *2

	Broj poslovnih subjekata
1 TUZLA	61
2 Mostar	54
3 Općine u F BiH	51
4 Općine u TK	45
5 Zenica	33

Tuzla ima 8.422 registrovanih subjekta koji privređuju (pravna lica, pos. jed. obrtnici), što je duplo više u odnosu na Zenicu (mjereno na 1000 stanovnika)

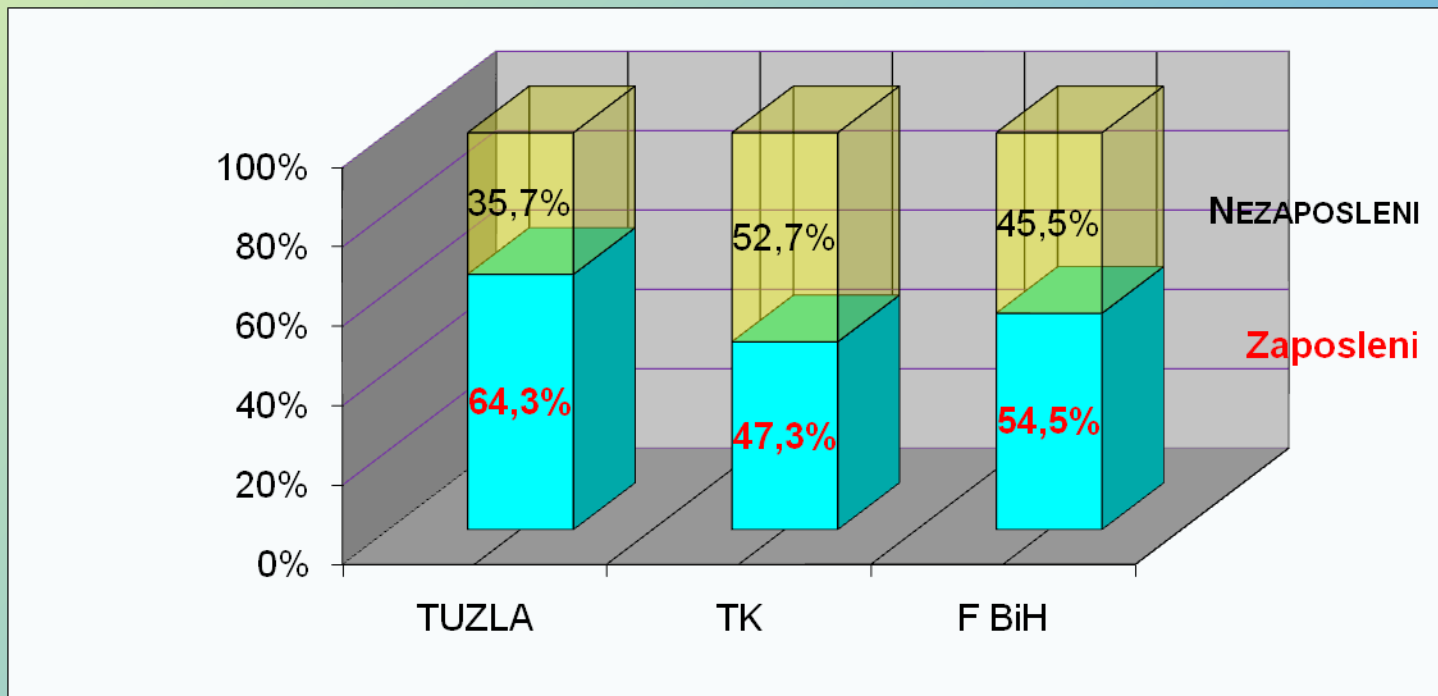

II-3 STOPA ZAPOSLENOSTI U ODNOSU NA AKTIVNO STANOVNIŠTVO *6

	br. zap.	br. nezap.	% zapos.	% nezap.
1 TUZLA	32.971	18.305	64,3%	35,7%
2 TK (općine)	74.168	82.636	47,3%	52,7%
3 F BiH (općine)	438.949	366.462	54,5%	45,5%

Zaposlenost u Tuzli je za oko 36% veća u odnosu na TK, a u odnosu na F BiH za oko 18%. Sa tolerancijom i politikom protiv podjela, Tuzla je privukla veliki broj domaćih i stranih investitora i otvorila nova radna mjesta.

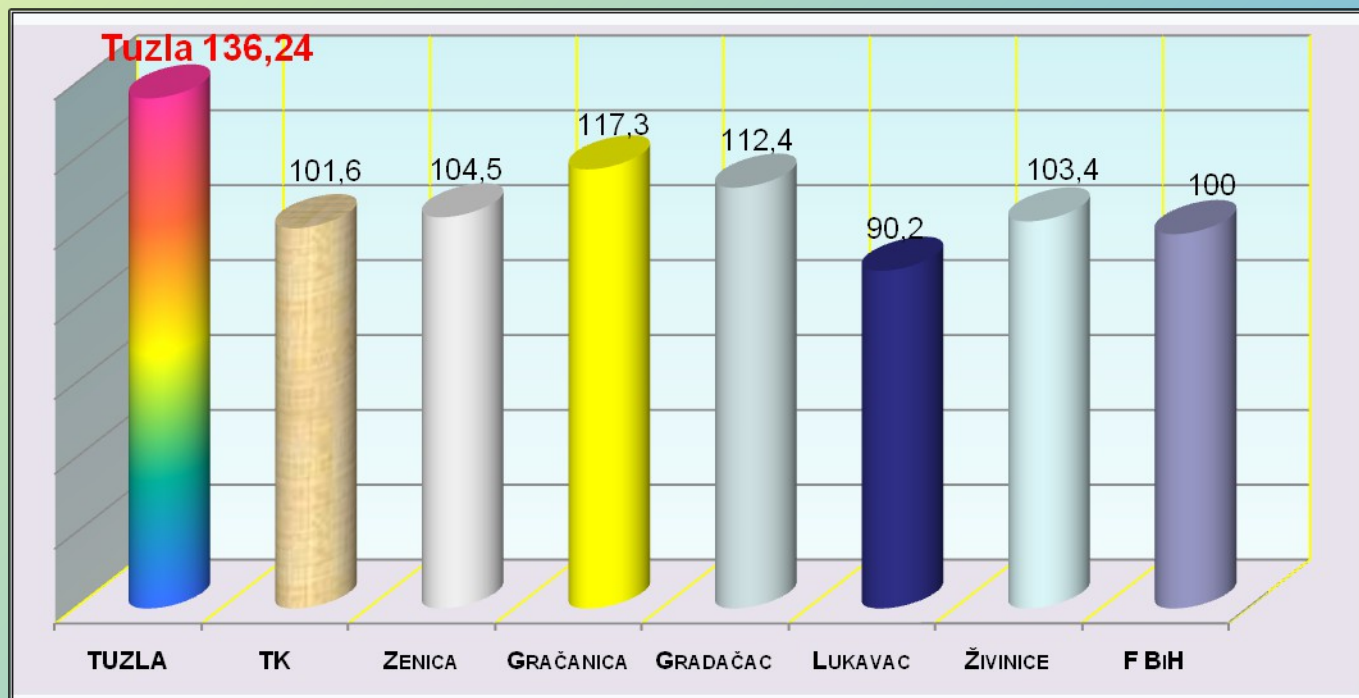

II-4 INDEKS RAZVIJENOSTI U ODNOSU NA F BiH *4

	Stepen zaposlenih u %	Stepen nezaposlenih u %	Br. učenika na 1000 stanovnika	GDP p.c. %	Odsutno stanovništvo u %	Indeks razvijenosti
1TUZLA	131,8	118,8	101,5	127,8	201,30	136,24
2TK	88,1	83,1	95,2	73,1	168,50	101,6
3Zenica	105,4	98,9	97,8	102,9	117,40	104,5
4Gračanica	84,9	86,9	97,2	49,2	268,20	117,3
5Gradačac	74,3	81,7	97,3	40,5	268,50	112,4
6Lukavac	84,1	75,7	77,5	78,2	135,30	90,2
7Živinice	85,2	68,4	99,6	54,8	208,70	103,4
8F BiH						100

Indeks razvijenosti Tuzle u odnosu na F BiH je za 36,24% veći, mjereno na osnovu pet najznačajnijih parametara koji se prate (zaposlenost, nezaposlenost, GDP itd.)

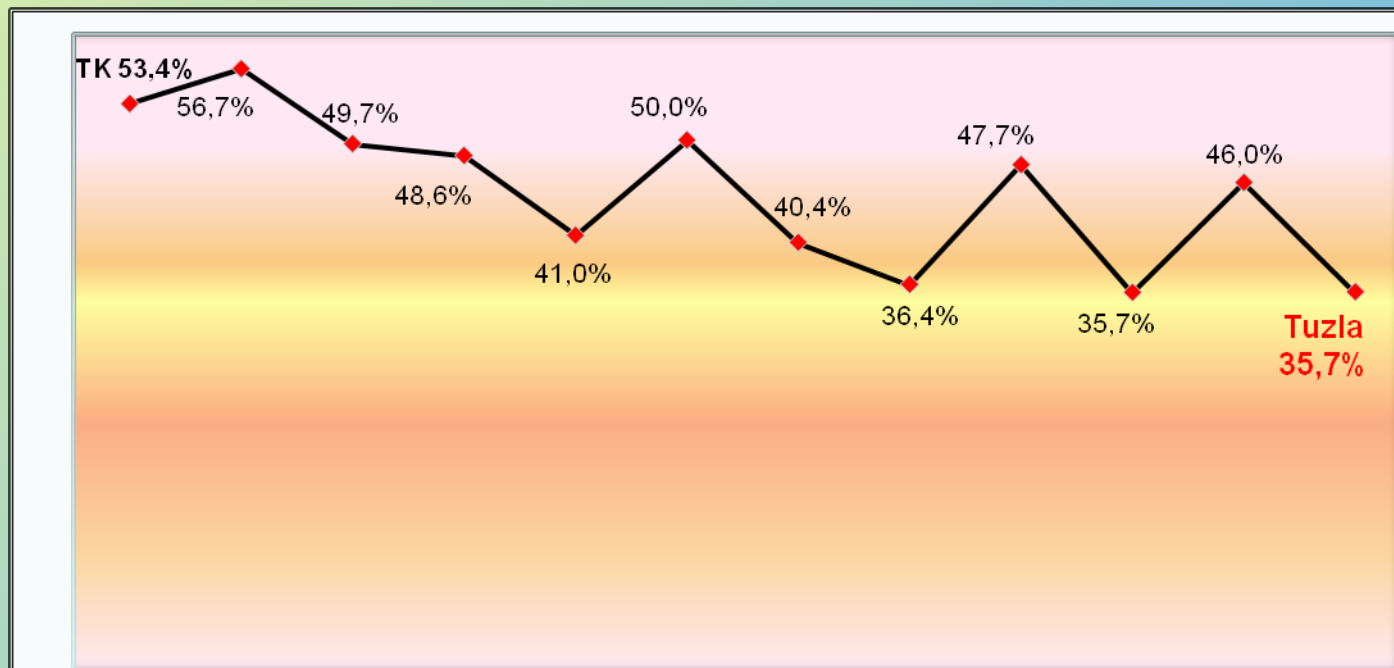
*4-Federalni zavod za programirani razvoj, podaci za 2011. godinu

II-5 STOPA NEZAPOSLENOSTI U TUZLI I KANTONALNIM CENTRIMA F BiH *6

<u>NAZIV KANTONA</u>	Zaposleni	Nezaposleni	Ukupno	Stopa nezaposl.
1 TK	82.946	95.194	178.140	53,4%
2 UNSKO-SANSKI	32.594	42.726	75.320	56,7%
3 POSAVSKI	5.619	5.544	11.163	49,7%
4 ZENIČKO-DOBOJSKI	70.926	66.931	137.857	48,6%
5 BOSANSKO - PODRINJSKI	5.541	3.855	9.396	41,0%
6 SREDNJOBOSANSKI	39.017	39.030	78.047	50,0%
7 HERCEG. NERETVANSKI	44.167	29.885	74.052	40,4%
8 ZAPADNOHERCEGOVAČKU	16.211	9.280	25.491	36,4%
9 LIVANJSKI	9.658	8.803	18.461	47,7%
10 SARAJEVSKI	126.068	69.842	195.910	35,7%
11 F BiH	438.147	373.372	811.519	46,0%
12 TUZLA				35,7%

Stopa nezaposlenosti u Tuzli je najmanja u odnosu na općine u TK i druge kantone F BiH. Tuzla je lider po broju zaposlenih i putokaz drugim za brži razvoj i prosperitet.

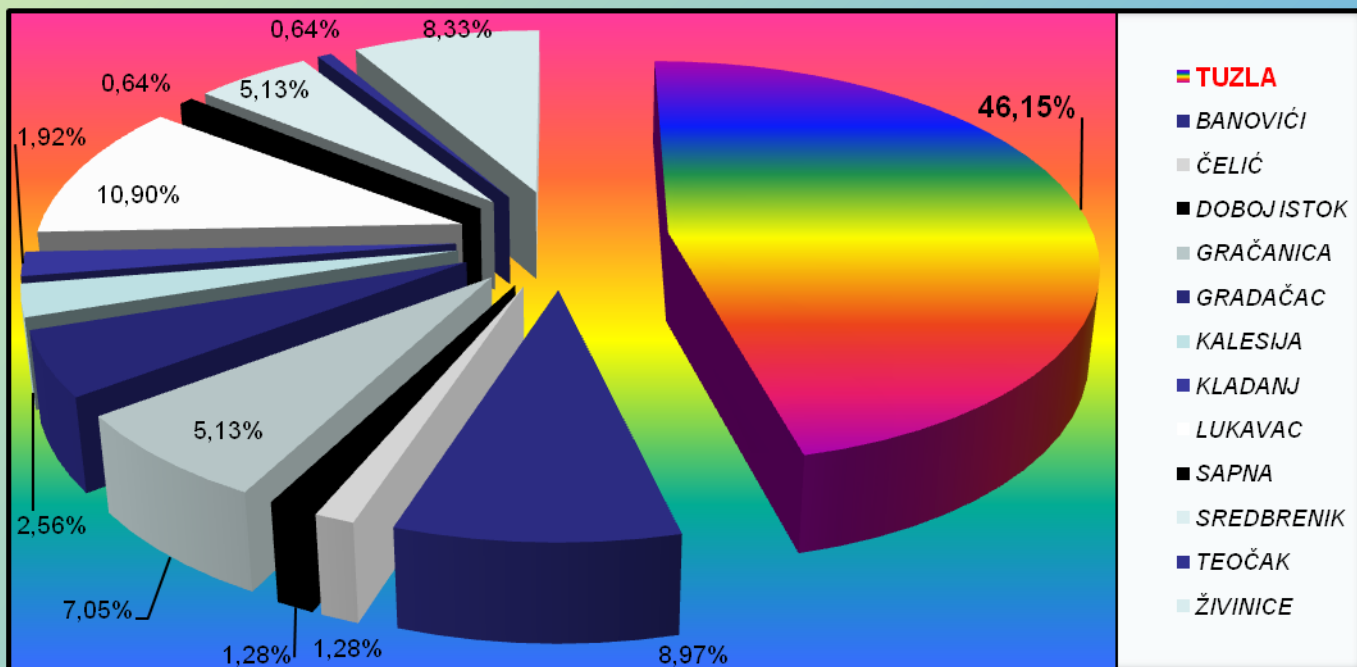

*6-Federalni zavod za programirani razvoj, podaci za 2011. godinu

II-6 RAZVOJ OPĆINA I DOPRINOS RAZVOJU TK (Mjereno apsolutnim iznosom GDP) *7

	GDP u 000	%
1 TUZLA	1.148.254	46,15%
2 BANOVIĆI	223.272	8,97%
3 ČELIĆ	31.896	1,28%
4 DOBOJ ISTOK	31.896	1,28%
5 GRAČANICA	175.428	7,05%
6 GRADAČAC	127.583	5,13%
7 KALESIJA	63.792	2,56%
8 KLADANJ	47.844	1,92%
9 LUKAVAC	271.116	10,90%
10 SAPNA	15.948	0,64%
11 SREBRENİK	127.583	5,13%
12 TEOČAK	15.948	0,64%
13 ŽIVINICE	207.323	8,33%
14 TK	2.487.883	100,00%

*7-Federalni zavod za programirani razvoj, podaci za 2011. godinu

II-7 KONTINUITET U IDEJAMA, RAZVOJU I IZGRADNJI GRADA NA TUZLANSKI NAČIN

Tuzla ima zavidne rezultate u razvoju i ekonomiji, imajući u vidu društveno-političku i ekonomsku situaciju u BiH. Postignuti rezultati su plod višegodišnjeg kontinuiteta u razvoju i realizaciji planiranih ideja i projekata, osmišljeni od Općinskog načelnika i njegovih saradnika, planirani po Strategiji razvoja i programu kapitalnih investicija, uz predhodno prikupljanje mišljenja i sugestija građana Tuzle, a što se na kraju verifikuje odgovarajućim odlukama na Općinskom vijeću.

Budžet općine Tuzla je uravnotežen i likvidan, strogo se vodi računa o potrošnji i ukupnom poslovanju, tako da se troši onoliko koliko je to budžetom planirano, vodeći računa o dinamici troškova i raspoloživim sredstvima.

Realizovane ideje i projekti , finansirani su najvećim dijelom vlastitim sredstvima . Zaduženje Općine Tuzla (uključujući i zaduženja javnih komunalnih poduzeća) za dosadašnje kredite i one koje smo uzeli u 2012. g. su minimalna i iznose manje od 5% u odnosu na planirani budžet 2012. g. Kako do sada, tako i ubuduće, odgovorno i domaćinsko ponašanje u Tuzli nema alternativu, jer nismo, niti ćemo zadužiti buduće generacije i buduće budžete. Možemo zaključiti da tuzlanski način u kontinuitetu razvoja grada, daje odlične rezultate i može biti primjer drugim gradovima u BiH.

VIZIJA I MISIJA BUDUĆEG RAZVOJA

NA OSNOVU POSTIGNUTIH REZULTATA U RAZVOJU U PROTEKLIM 10 g., KONCIPIRANA JE NOVA VIZIJA I MISIJA RAZVOJA TUZLE DO 2026 g.

1) VIZIJA:

- TUZLA → Grad višemilenijumskog kontinuiteta života i kulture**
- TUZLA → Grad slanih panonskih jezera**
- TUZLA → Grad znanja, književne i likovne tradicije**
- TUZLA → Grad tradicije multikulturalizma**
- TUZLA → Grad razvijene poslovne infrastrukture**

2) MISIJA:

- ▶ Zajednička posvećenost zadovoljstvu i sreći građana,**
- ▶ Unapređenje okruženja za aktore privrednog i društvenog života,**
- ▶ Očuvanje kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa grada**